

ZBOR PROIZVAJALCEV CELJSKE OBČINE JE PROUČIL IZVAJANJE DRUŽBENEGA PLANA ZA I. POLLETJE

Več sodelovanja med občino in podjetji

ZAMUJENO ČIM PREJ NADOKNADITI

VII. SEJI ZBORA PROIZVAJALCEV SO PRISOSTVOVALI TUDI PREDSEDNIKI DELAVSKIH SVETOV IN DIREKTORJI GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ. — MED GOSPODARSKIMI ORGANIZACIJAMI IN OBČINO SE NI VZPOSTAVLJEN DOVOLJ TESEN STIK. — V INDUSTRIJI FIZIČNI OBSEG PROIZVODNJE ZAOSTAJA ZA PLANOM. — ZNATNO JE PREKORAČEN PLAN ZAPOSLEVANJA DELOVNE SILE. — PROBLEMI TRŽIŠČA KMETIJSKIH PRIDELKOV TUDI LETOS IZSTOPAJO Z VSO OSTRINO. — NA TRGU NI ČUTITI PRAVOČASNE INTERVENCIJE SOCIALISTIČNEGA SEKTORJA.

Na VII. ločeno sejo zbora proizvajalcev, ki je bila pred dnevi, so bili prvič vabljeni tudi zastopniki večjega števila gospodarskih organizacij, predsedniki DS in UO ter zastopniki trgovinske in gostinske zbornice. To prakso bodo obdržali tudi na bodočih zasedanjih zbora proizvajalcev, saj je pravilno, da so takoj »pri roki« zastopniki kolektivov, da povedo svoje mnenje.

Analiza o izvrševanju družbenega plana v I. polletju 1958, ki jo je podal podpredsednik občine tov. Rupret, prav za prav ni popolna, ker je bila spričo dejstva, da gospodarske organizacije te dni sprejemajo svoje polletne bilance, napravljene bolj v naglici. Vendar pa razpoložljivi podatki kažejo malce zaskrbljeno sliko. Naša proizvodnja, odnosno organizacija dela v proizvodnji ne teče tako, kot bi morala. Na splošno je treba poudariti, da med gospodarskimi organizacijami in ljudskim odborom ni bil vzpostavljen potreben, dovolj tesen stik, ki je nujen pri reševanju kompliciranih odnosov v gospodarstvenem življenju občine. Že samo dejstvo, da so člani zbora proizvajalcev le redko vabljeni na zasedanja delavskih svetov gospodarskih organizacij kaže dovolj jasno, da tega stika ni. Pomankljivi ali boljše rešeno nepravilni odnosi gospodarskih organizacij do komunne pa se kažejo predvsem v temle primeru:

Družbeni plan občine je sprejel priporočilo, da morajo vse gospodarske organizacije svoj družbeni plan izpolniti tako, da v njem sistematično obdelajo letni program izboljšav na vseh sektorjih svojega dela. Zbor proizvajalcev je zahteval od delavskih svetov odgovore, kaj so gospodarske organizacije v zvezi s temi priporočili storile. Teh odgovorov pa je bilo zelo malo, pa čeprav vemo, da delavski sveti v posameznih podjetjih naše občine dobro delajo. Lahko bi rekli, da niti eno podjet-

je ni odgovorilo, kaj je ukrenilo v zvezi s tem priporočilom, čeprav bi bila izpolnitev takega priporočila izredne važnosti za izmenjavo misli, za napredek podjetij. S takimi pomankljivostmi v odnosih gospodarskih organizacij do občine bo treba v bodoče energično prekiniti, saj se lahko za njimi krijejo poleg številnih dobrih podjetij tudi slaba in so tako zboru proizvajalcev onemogočeni vsakršni ukrepi.

O izvajanju družbenega plana za prvo polletje razpolagamo z naslednjimi podatki:

POVEČATI SKRB ZA DELOVNE POGOJE

POGOVOR Z IVANOM BOŽICEVIČEM, PODPREDSEDNIKOM CENTRALNEGA SVETA ZVEZE SINDIKATOV

Naše tovarne, rudniki in delovišča že 13 let niso več last kapitalistov, preteklo pa je že tudi osem let, odkar delavci sami upravljajo s podjetji, je delal tovariš Ivan Božičević. Njihova varnost pri delu je dejansko v njihovih rokah. Nihče jih ne more zavirati pri uvajanju vseh tistih ukrepov, ki so za zaščito svojega življenja in delovne sposobnosti nujni. In prav zaradi tega nas nesreče pri delu še bolj prizadevajo in vedno manj je najti za njih opravičilo pred socialistično skupnostjo.

Nedvomno smo na področju zaščite dela doslej že dosegli zelo pomembne rezultate. Delavski sveti so vložili v zadnjih letih velika sredstva za tehnično zaščito delovnih mest in delovišč ter za higieno prostorov. Sprejeti so bili tudi številni predpisi. Povečana je strokovna sposobnost in zavest pri delavskem razredu je bolj razvita. Tudi disciplina pri delu je večja. Toda v mnogih podjetjih še vedno ne posvečajo do-

V industriji fizični obseg proizvodnje zaostaja za planom za 4,12 %. Izpolnitev plana po vrednosti je dosežena s 50,96 % — kar pomeni tendenco zvišanja cen. Za 3,13 % je prekoračen plan zaposlevanja delovne sile. Doseženi rezultati so po posameznih podjetjih seveda zelo različni. Očitno pa je, da se kažejo določena nesorazmerja v izpolnjevanju plana in da je potrebno v industrijskih podjetjih posvetiti pozornost tistim problemom, ki se kažejo v teh analizah kot splošno negativni pojav.

V gradbeništvu je iz razpoložljivih podatkov težko zaključiti, kolikšen je dvig produktivnosti dela v tej panogi. Lahko pa trdimo, da je v določeni meri proizvodnost vendarle narasla. Obseg gradbenih del se je povečal za 24,6 % — znatno več, kot predvideva družbeni plan (22,6 %). Istočasno pa je delovna sila porasla kar za 9 %, medtem ko družbeni plan predvideva porast le za 0,5 %.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Na obisku pri graditeljih avtoceste

Blizu Velike Loke na Dolenjskem, kjer gradijo cesto »Bratstva in enotnosti«, na griču poraslim s smrekovim gozdičem, se je utaborila IV. celjska MDB »Karla Destovnika-Kajuha«. Na ozkem prostoru vrh hriba sta v nekakem zaključenem krogu celjska in sisaška brigada. Med njimi se je razvilo pravo prijateljstvo, saj so v znak tega uredili park sredi taborišča. Stalni stiki, skupno delo in enaki načrti jih družijo v prave prijatelje naše jugoslovanske skupnosti.



Pravijo, da je bil za njih največji dogodek, ko jih je obiskal predsednik Tito. Nestrpno so ga pričakovali in niti dež jih ni pregnal, ko so čakali na njega. Takrat, ko je prišel — tako so nam povedali — se je vzdignil val navdušenja, ki ga ni hotelo biti konec. Predsednik Tito jim je odzdravil iz avtomobila, zadovoljen nad doseženimi uspehi in prepričan v to, da se tu kali novo jugoslovansko bratstvo. Še dolgo za tem, ko se je odpeljal, so brigadirji, čeprav vsi mokri, bili veseli nad obiskom predsednika Tita in si pripovedovali o njem še to in ono.

Poleg ostalega smo zvedeli, da se v IV. celjski MDB »Karla Destovnika-Kajuha« pripravljajo nov sprejem v članstvo ZK. Ti brigadirji, kateri bodo 29. avgusta postali člani Zveze komunistov, so mladinci, ki so se po svojem delu in moralno politični pripadnosti pokazali njeni vredni člani.



V razgovoru z enim izmed njih, ki je med brigadirji zelo priljubljen, pošten in vreden zaupanja, smo izvedeli tole:

»Veste, takole je z mojim sprejemom v članstvo ZK. Studiram srednjo ekonomsko šolo in sem po svojem lastnem prepričanju prišel do zaključka, da je ta red, katerega ustvarjamo, meni soroden in priljubljen. Velika ideja, ki so jo oznanjali Marx, Engels in Lenin, je tako človeška in naša, da jo lahko brez vseh pridržkov sprejemem. Zelo sem ponosen tudi na našo Partijo, ki je z uporno borbo izvojevala to socialistično družbo, katere člani smo. Moje prepričanje se je na tej delovni akciji toliko bolj povečalo, ker vidim v takem složnem delu med nami mladimi naš bodoči uspeh, ne glede na to, kaj mislijo drugod.

Ta mladi brigadir, ki ni edini, nas je s temi besedami prepričal, da je v naši mladini zdrav duh, da imajo zdrave pojme in da so pravi nasledniki naše socialistične družbe. Mladini je treba le nuditi možnosti in ni se bati, da bi zgorela pot, ki jo je začrtala naša Partija. Ta delovna akcija in še druge, ki jim bodo sledile, bodo prava šola za mladega človeka, jutrišnjega naslednika socialistične Jugoslavije.

Plan stanovanjske izgradnje letos izpolnjen

Plan stanovanjske izgradnje, ki ga je celjska občina začela v večjem obsegu izvajati pred dvema letoma, bo letos v celoti izpolnjen, tako, da bo planiranih 600 stanovanj že vseljivih. Med tem pa tečejo že priprave za nadaljnjo izgradnjo in bodo še v letošnji jeseni pričeli graditi 5 večjih stanovanjskih zgradb s 100 stanovanji ob Kersnikovi ulici. Prav tako bodo še v letošnji jeseni začeli graditi tudi 30 stanovanjsko zgradbo ob Mariborski cesti.

Za prihodnjo spomlad pa je že v pripravi velik gradbeni program, po katerem se bo pričelo graditi na Otoku okoli 400 novih stanovanj. Zidarska dela na prvi celjski stolpnici so že končana. Predvidenim 10 nadstropjem so dodali še enega (kar bo gradnjo še pocenilo) in tako se lahko celjska stolpnica po višini primerja s starim ljubljanskim nebotičnikom, ki ima 11 nadstropij.

Z RAZŠIRJENE SEJE OBČINSKEGA ODBORA SZDL V ŽALCU

Organizacije SZDL pred važnimi nalogami

ZAČETEK PRIPRAV ZA VOLITVE ZADRUŽNIH SVETOV. — UREDITEV EVIDENCE IN DVIG ČLANSTVA. — IZBOLJŠATI METODE DELA

V torek popoldan se je sestel na razširjeni seji občinski odbor SZDL v Žalcu. Pod vodstvom predsednika SZDL žalske občine tov. Ivana Kovača so razpravljali o pripravah za volitve zadržnih svetov ter o proslavi 90-letnice tabora v Žalcu.

Uvodoma je o pomenu in važnosti zadržnih svetov govoril tovariš Karel Kač ter poudaril, da bodo volitve v zadržne svete zelo važne in prav zato bodo morale v pripravah za te volitve sodelovati ne le kmetijske zadruge, temveč vse politične organizacije, predvsem pa organizacije SZDL. Vaške organizacije SZDL bodo morale dati priprave za volitve zadržnih svetov politično vsebino. Na predvolilnih sestankih se bodo morali zadržniki pomeniti o vseh problemih s področja kmetijstva ter o nadaljnjih perspektivah razvoja zadržništva.

Občinski odbor SZDL v Žalcu je že ustanovil občinsko politično komisijo, ki bo pomagala vaškim odborom in kmetijskim zadrugam pri njihovem delu v predvolilnih pripravah. Hkrati so ustanovili tudi tehnično komisijo, ki bo dajala navodila in pomagala pri tehnični izvedbi volitev. Razen tega pa bo politični aktiv pri občinskem odboru SZDL pomagal osnovnim organizacijam SZDL in kmetijskim zadrugam ter

tolmačil članstvu nejasna vprašanja na predvolilnih sestankih.

Volitve zadržnih svetov v žalski občini bodo 16. novembra. Do tega roka bodo morali v kmetijskih zadrugah urediti članstvo, saj marsikje še nimajo točne evidence o članstvu. Do takrat bodo morale kmetijske zadruge sklicati tudi občne zборе, na katerih bodo obravnavali kmetijsko problematiko ter perspektivni plan razvoja kmetijstva, še posebej pa akcijske programe kmetijskih zadrug. Na občnih zbornih bodo zadržniki predlagali tudi kandidacijsko listo za volitve v zadržne svete. Pri tem bo važno predvsem to, da bodo za kandidate v zadržne svete predlagali ugledne, delovne in sposobne ljudi, ki razumejo današnji razvoj kmetijstva, saj bo od tega predvsem odvisno, kakšne uspehe bo zadruga v svojem razvoju dosegla. Pri sestavljanju kandidatih list bodo morali odbori SZDL sodelovati s kmetijsko zadrugo, da bodo zagotovili enotnost pri izbiri kandidatov ter da bo na kandi-

dacijski listi tudi primerno število mladih zadržnikov in žene zadržnic.

Po okvirnim načrtu, ki so ga na seji sprejeli, bodo do 5. septembra sklicali seje v vseh 19 odborih osnovnih organizacij SZDL v žalski občini. Na te seje bodo vabili tudi predstavnike vseh množičnih organizacij in društev na svojem področju, predstavnike kmetijske zadruge, mlade zadržnike in žene zadržnice. V drugi polovici septembra bodo povsod sklicali vaše sestanke, na katerih se bodo temeljito pogovorili o pomenu volitev v zadržne svete. Do 20. oktobra bodo v vseh kmetijskih zadrugah imeli občne zборе, preostali čas pa bodo porabili še za vrsto političnih in tehničnih nalog v zvezi z volitvami.

Na prvih sejah odborov osnovnih organizacij SZDL, ki bodo do 5. septembra, bodo razpravljali tudi o pripravah za proslavo 90-letnice žalskega tabora. Predvsem pa bo naloga odborov SZDL, da bodo zagotovili čim večjo udeležbo svojih članov na množičnem zborovanju 14. septembra. Razen tega bodo morali odbori osnovnih organizacij SZDL v času priprav za volitve v zadržne svete poživeti delo, urediti redno plačevanje članarine ter evidenco članstva. Doslej je včlanjenih na področju žalske občine 65 % volivcev v

(Nadaljevanje na 2. strani)

ogled po svetu

Jean Paul Sartre, popularni francoski pisatelj in filozof, ki mu sicer naša družbena ideologija ne pritrjuje, se v sedanjem položaju v Franciji drži na strani tistih, ki jih skrbi usoda Pete republike, in je eden od vodilnih protifašističnih ideologov. Spomladi l. 1953 je na naslov fašističnih severnoafriških odborov zapisal: »Kaj bi oni radi? Fašizem v Franciji? Ali morda mislijo, da bodo svojo vojno v Alžiru dobili s tem, da jo podvojijo z državljansko vojno? Ličinka fašizma že gloda Republiko.« Podobne alarme zoper fašizem so dali tudi Jean Cassou, Jean Domenach, André Philippe.

Agonija francoskega kolonializma v Severni Afriki je torej vrgla svojo pošastno smrtno senco na vse notranje in zunanje razmere, na vso francosko politiko. Pred njo stoji usodna izbira, o kateri velja spregovoriti nekaj besed. Ali bo obdržala republikanske svoboščine ali pa bo padla pod diktatorski režim, v katerem se bodo redili fašisti kakor črvi na mrhovini? Ta usodna izbira je povezana še z drugimi bolj usodnimi zadevami in to nič manj kot z obstojem atlantskega tabora, kakor so si ga zamislili v ZDA. Če bo Alžir ostal notranja zadeva Francije, potem je še upanje, da bo integracija NATO pakta možna, če pa ne bo, potem utegne alžirska vojna postati najnevarnejše žarišče svetovne vojne.

Zdaj drži to, da de Gaulle oziroma tisti, ki jih on predstavlja, igra pompozno vlogo rešitelja Republike. Od vzhajajočega smešnega ni daleč, vendar to pri de Gaulleu zdaj ni važno. Važno je, kako si, odkar je prevzel odgovornost za francosko politiko, kroji sukno, kakor je napovedal Mendès-France. Suknja pomeni v tem primeru — ustavo. Mnogo mu je na tem, da bi funkcije in dolžnosti predsednika republike nanovo določil. Po njegovem naj bi predsednik republike imenoval predsednika vlade z novim naslovom — prvi minister in vsakokrat odobril vlado. Predsednik republike lahko razpusti skupščino in razpiše referendum o važnih vprašanjih, v izrednih okoliščinah pa prevzame v roke vsa izvršna in zakonodajna pooblastila. To je de Gaulle poskušal doseči po vojni, pa mu ni šlo izpod rok. Zdaj pa so v Franciji demokratske sile oslabilene, tako da verjetno ne bo naletel na ovire. Govori se, da bo potemtakem vloga prvega ministra za de Gaulle prevažna; z drugo besedo, de Gaulle posega z ustavnimi spremembami po mestu šefa države.

De Gaulle skuša urediti alžirske zadeve v smislu integracije in obljublja nadaljnjih 15 milijard za gospodarsko izgradnjo Alžira, obljublja volilno pravico celo ženam, povišanje standarda alžirskim delavcem, nove industrijske centre, stanovanjsko izgradnjo, uradniška mesta muslimanom, enako šolsko pravico za Francoze in muslimane. Da, celo iste poštne znamke! Ta »integracija« ima svoj grenki prizvok, kajti Soustelle, ki je zelo odgovoren za alžirski massacre, je minister de Gaullovi vlade. Res je, da de Gaulle kaže trdno voljo, disciplinirati padalske generale z Massujem na čelu. Pri zadnjem obisku v Alžiru ga je sprejel šele nekaj ur pred odhodom v Francijo, odklonil pa je sprejeti civilne predstavnike odbora narodne rešitve, kar vsaj na zunaj mnogo pomeni. Ton, stil in besednjak, ki ga de Gaulle uporablja za Alžir, pomeni določeno spremembo, ki pa seveda še zdaleč ne zadošča za to, kar bi lahko imenovali približevanje alžirskemu stališču. Francoski demokratični ljudje zato z nezaupanjem gledajo na vse, kar je v zvezi z integracijo Alžira.

Pred dobrimi 20 leti je frankizem nastopil svojo pot in to iz Severne Afrike proti Madridu. Ni nujno, da bi se v Galiji zgodilo nekaj podobnega, kakor se je tedaj v Hispaniji. Vendar nikjer ni garancije, da se desničarski krogi v Franciji ne zatečejo k fašizmu, če bi sprevideli, da se jim oblast iz-

Nova tarifa za porabo vode in kanalska pristojbina

Včeraj popoldne je bila skupna seja obeh zborov Obč. ljudskega odbora Celje, na kateri so odborniki obravnavali številne predloge raznih svetov pri celjski občini. Med najvažnejše sodijo predlogi sveta za stanovanjske zadeve, o katerih so nedavno razpravljali tudi volivci in dali na njih svoje pripombe. Svet za stanovanjske zadeve je dal občinskemu ljudskemu odboru v obravnavo predlog odloka o splošnih pogojih, programu in načinu stanovanjske izgradnje na področju celjske občine, predlog odloka o dodeljevanju kreditov iz sklada za kreditiranje stanovanjske izgradnje, predlog odloka o izgradnji komunalnih naprav in plačilu komunalnega prispevka, predlog odloka o dodatni stanovanjski najemnin, navodilo o razdeljevanju novozgrajenih stanovanj, priporočilo za finansiranje stanovanjske izgradnje ter smernice za racionalno projektiranje in izgradnjo stanovanj.

Razen tega so še pomembni predlogi sveta za gradnje in komunalne zadeve, o katerih je svet sklepal na svoji zadnji seji. Tu gre predvsem za predlog o spremembi tarife za porabo vode, za predlog odloka o uvedbi kanalske pristojbine ter za sklepanje o problematiki mostov v celjski občini, ki so več ali manj v zelo slabem stanju.

Ker smo o predlogih glede stanovanjske izgradnje in problematike že pisali ob priliki zborov volivcev, naj tokrat seznanimo javnost s predlogi sveta za gradnjo in komunalne zadeve glede spremembe tarife za porabo vode ter uvedbe kanalske pristojbine.

Svet je to problematiko obširno obravnaval na svoji zadnji seji ter meni, da kritično stanje našega vodovoda in kanalizacije narekuje povišanje cene vode ter uvedbo kanalske pristojbine. To narekujejo tudi novi zvezni predpisi. Zato je svet predlagal občinskemu ljudskemu odboru naj bi predpisal nove cene za vodo, in sicer, gospodinjstva,

servisi in uslužnostna obrt naj bi plačevala za 1 m³ vode 25 din (doslej 10 din), zavodi in ustanove 40 din (doslej 15 din), obrt in gostilne 50 din (doslej 30 din) ter industrija 75 din (doslej 80 din).

V drugih mestih so skoraj povsod ceno vode že povišali in so nove tarife, ki so jih uvedli, enake s tem predlogom, razen na Hrvaškem, kjer so cene še višje. S to tarifo bo možno povsem v redu vzdrževati celjski vodovod ter preskrbeti potrebna sredstva za najetje investicijskega kredita v višini 500 milijonov din, kar bi zadostovalo, da se obupne vodovodne razmere v Celju uredijo.

Hkrati s uvedbo nove tarife za vodo pa je svet za gradnjo in komunalne zadeve predlagal občinskemu ljudskemu odboru, da bi predpisal še kanalsko pristojbino, ki so jo uvedla že vsa druga mesta. Po predlogu sveta naj bi ta pristojbina znašala 10 odstotkov na ceno porabljene vode. Tako bi v celjski občini zbrali za vzdrževanje in razširi-

tev kanalizacije okoli 8 milijonov din letno. To pa bi v glavnem zadoščalo za kritje najnujnejših potreb.

Tudi ta ukrep je pameten in nujen, saj je kanalizacijsko omrežje v Celju grajeno skozi stoletja od rimskih časov naprej in je v zelo slabem stanju. Razen tega so še celi predeli brez kanalizacije. Trenutno je najslabše stanje na Ljubljanski cesti in pri Skalni kleti. Stroški za ureditev kanalizacije v teh predelih bi znašali 15 milijonov din. Za vso ostalo kanalizacijo, ki jo bo treba tudi v najkrajšem času urediti, bo potrebno še 20 milijonov din.

S tem denarjem bi lahko uredili kanalizacijo predvsem za Glazijo, na predelu ob Ipavčevi ulici in na Spodnji Hudinji do nove šole, da o kanalizaciji, ki se bo morala graditi v novih stanovanjskih predelih, sploh ne govorimo.

O vseh teh problemih sta med drugim včeraj razpravljala in sklepala oba zbora celjske občine. O sklepih seje bomo poročali v prihodnji številki.

Organizacije SZDL pred važnimi nalogami

(Nadaljevanje s 1. strani)

SZDL. Vendar ni to odraz pravega stanja, kajti izpad gre predvsem na račun slabe evidence članstva, predvsem mladih ljudi, ki dopolnijo osemnajsto leto, nihče pa jih ne vpiše v članstvo, in tako se odstotek članstva napram volivcem iz leta v leto slabša. To evidenco bo treba v jesenskem času brezpogojno urediti in število članstva se bo znatno povečalo.

Do 15. septembra bodo odbori osnovnih organizacij SZDL izpolnili tudi anketne liste o delu in metodah vodenja organizacij SZDL. Kasneje bo osnovne organizacije obiskala tudi komisija občinskega odbora SZDL ter bodo na skupnem sestanku analizirali ugotovit-

ve ankete z namenom, da bi delo organizacij SZDL izboljšali in pomagali k boljši odpravi.

Občinski odbor SZDL v Zalcu je dobro zastavil delo. To je bilo na seji očitno. Ta seja je izvenela kot nekaj start v pripravi za volitve združenih svetov, hkrati pa uvod v aktivnejše delo organizacij SZDL v jesenskem in zimskem obdobju. Če bodo organizacije SZDL in kmetijske zadruge nadaljevale po poti, ki so jo začeli na tej seji, bodo drugo leto organizacije SZDL bolj čvrste, združne organizacije pa bodo pokazale še večji napredek v razvoju kmetijstva Savinjske doline.

-ma-

Za razširitev obrtne dejavnosti v Celju

Nedavna letna skupščina Zveze obrtnih zbornic v Ljubljani je ugotovila pomanjkanje kvalificiranih obrtniških kadrov, zastoj v obrtni proizvodnji, premalo investicij za obrt, velike potrebe obrtniških uslug in še pomanjkanje učnih prostorov za vzgojo obrtnega naraščaja.

Podpredsednik Zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj je dejal, da obrt zaostaja za potrebami družbe. Kako je s to zadevo v Celju? Vse tri najmočnejše gospodarske panoge, industrija, trgovina in obrt, značilne za središče celjske kotline, so dobro razvite in se še razvijajo. Najtežje in najpočasneje si utira pot k hitrejšemu napredku obrtniška dejavnost.

Povpraševanje po obrtnih uslugah in storitvah je spričo naraščajočega prebivalstva, živahne gradnje stanovanj in javnih zgradb pa še zaradi nagle mehanizacije gospodinjstva, postalo tako močno, da naš državljan komaj najde obrtnika za to ali ono nujno popravilo ali za kako drugo gospodarsko napravo. Ni torej čudno, če morajo naročniki dolgo čakati na naročeno ali zaproseno uslugo. Se najbolj je prizadej tisti, ki popravlja razpadajočo hišo ali gradi novo. Iskanje kvalificiranih delavcev ni konca ne kraja. Vse je pre-

zaposleno, delavcev ni. Ves srečen je naročnik, če se mu posreči dobiti človeka, ki mu pride delat v prostih urah. Takega dela po zakonih sicer ne odobravamo, je pa v sedanjem času neizogibno.

ODKOD ZASTOJ V OBRTI?

Poleg navedenih vzrokov so še drugi. Mi sicer vzgajamo nove kadre, toda primanjkuje obrtnih delavnic. Obstojče so premajhne in zastarele, nekaj jih je izpodrinila stanovanjska izgradnja, novih sodobnih obrtnih prostorov pa ni. Zasebna podjetnost je prešibka, družbeni pa manjkajo investicijska sredstva.

Kljub temu moramo priznati delni napredek. Rastoča gradbena dejavnost in razširjena industrija sta bili prisiljeni k osamosvojitvi in začeli ustanavljati lastne obrtne delavnice zaprtega tipa, sicer bi bil zastoj v obrti še večji. V njih vzgajajo tudi nov kader, ki omogoča njihovo normalno obratovanje. Ta normalnost je le relativna, kajti znano je, da se dograditev novih objektov najbolj zavlačuje pri obrtniških delih.

Med podjetji in občino več sodelovanja

(Nadaljevanje s 1. strani)

Pri prometu beležimo izpolnitev družbenega plana po vrednosti skoraj 124% (plan predvideva 105%), zaposlenost pa je povečana za 15,38% (po planu predvideno za 4,6%). Ker pri uslugah ni bilo opaziti porasta cen, je to pomemben uspeh v tej panogi.

V kmetijstvu so kmetijske organizacije družbenega sektorja dosegle v I. polletju v odnosu na isto obdobje lanskega leta povečanje prometa za 47,04 odstotka (plan predvideva 2%), število zaposlene delovne sile pa se je povečalo za 17,75%. Pri tej primerjavi je treba upoštevati zvišanje cen kmetijskih pridelkov.

V trgovini se je v I. polletju višina prometa dvignila za 16,94%, medtem ko je zaposlenost padla na 97,2% (družbeni plan pa predvideva 102%). Problemi tržišča kmetijskih pridelkov izstopajo tudi v tem letu z vso ostrino. Predvsem je občutiti večje težave na tržišču z mesom, kjer je bilo treba spriči nediscipline glede odkupnih cen podvzeti najstrožje ukrepe. Tržnica je sicer dobro založena, vendar pa ni čutili dovolj intervencije socialističnega sektorja.

V obrti je razveseljivo dejstvo, da se je stanje zaposlene delovne sile dvignilo za 10,35% družbeni plan predvideva za 2,5%). Delovna sila je zlasti porasla pri nekaterih sezonskih podjetjih (škoda le, da ni porasla tudi v uslužnostnih podjetjih). Porast vrednosti

uslug in storitev znaša v I. polletju 20,75% (plan predvideva le 6%).

V gostinstvu znaša porast prometa 22,38% od planiranega porasta za 10%. Delovna sila pa se je od planiranih 5% povečala za 7,1%.

V zvezi z obravnavanjem družbenega plana za letošnje prvo polletje je zbor proizvajalcev sprejel važne sklepe in priporočila, ki jih bodo gospodarske organizacije morale dosledneje kot doslej izvajati. Predvsem bo treba zaradi boljšega medsebojnega sodelovanja nujno uvesti obveščanje zbora proizvajalcev o sejah delavskih svetov, da se bodo le-ti člani zbora proizvajalcev v bodoče udeleževali. Delavski sveti bodo morali nadoknaditi zamujeno in sprostvesti v življenje vsa priporočila družbenega plana. Kolektivni bodo morali vestno proučiti vzroke odstopanj od družbenega plana ter ukreniti vse potrebno, da bo plan izvršen. Odločno bodo morali kolektivni omejiti tudi zaposlevanje nove delovne sile, ker to ustvarja nesorazmerje v našem gospodarstvu — hkrati pa ustvarja neplanirsko zaposlevanje delovne sile še večje probleme komunalnega standarda v občini.

V interesu povečanja proizvodnosti dela bi bilo nujno, da bi gospodarske organizacije ponovno temeljito proučile vprašanje normiranega dela. Podjetja morajo smatrati to nalogo kot eno od osnovnih vprašanj urejanja celotnega sistema plačne politike.

Delitev čistega dohodka je odvisna predvsem od produktivnosti dela

Novi predpisi iz območja delitve celotnega dohodka, objavljeni v Uredbi o realizaciji odnosov v zvezi z razpolaganjem s čistim dohodkom in sredstvi gospodarskih organizacij (Uradni list 14/58), nalagajo gospodarskim organizacijam dolžnost ugotoviti, kateri del čistega dohodka je plod prizadevanja delovnega kolektiva in kaj je rezultat gibanja tržnih cen in splošnih pogojev poslovanja.

Tisti del čistega dohodka, ki je posledica prizadevanja kolektiva, razdeli delavski svet gospodarske organizacije na del za osebne dohodke in na del za sklade. Del čistega dohodka pa, ki je rezultat raznih drugih okoliščin, pa se mora v celoti vnesti v sklade gospodarske organizacije, praviloma v sklad osnovnih sredstev, sklad obratnih sredstev in v rezervni sklad.

Delavski svet podjetja je dolžan pri delitvi čistega dohodka razločiti v periodičnem obračunu in v zaključnem računu osnove čistega dohodka in navesti razloge, zaradi katerih je del čistega dohodka, ki je rezultat tega, razdelil na osebne dohodke.

Ker so sredstva podjetja družbena last, ima družba pravico nadzirati uporabljanje sredstev gospodarske organizacije. To načelo je prišlo v novih predpisih do izraza in je izrecno poudarjeno glede nadzorstvene pravice zbora proizvajalcev in inšpektoratov. Občinski zbor proizvajalcev mora namreč pri pregledu obračunov in ustreznih analiz osredotočiti svoja zanimanja in razpravo na to, ali gospodarska organizacija racionalno uporablja in v vlaga svoja sredstva v sklade tako, kot bi to delal dober gospodar. S posebno pozornostjo mora spremljati delitev čistega dohodka ter obrazložitev delavskega sveta k delitvi, splošni uspeh podjetja v poslovanju, zlasti pa produktivnost dela. Prav tako mora razpravljati v tem smislu okrajni zbor proizvajalcev v primeru, da delavski svet ne sprejme priporočil občinskega zbora proizvajalcev in zahteva, da razpravlja v tej stvari okrajni zbor.

Nadzorstvena pravica družbe pa se ne ustavlja pri občinskem oziroma okrajnem zboru proizvajalcev, kajti novi predpisi pooblašajo republiški zbor proizvajalcev, da lahko iz lastne iniciative oziroma na zahtevo zbornice ali sindikatov nadzira in razpravlja o uporabljanju sredstev in delitvi čistega dohodka posameznih gospodarskih organizacij.

Mreža družbenega nadzorstva se izpopolnjuje še s pravico finančnih in drugih inšpektoratov, da smejo ustaviti izvršitev odločb organov gospodarske organizacije glede delitve čistega dohodka, če delavski svet ni v svoji odločbi ugotovil osnove za delitev čistega dohodka.

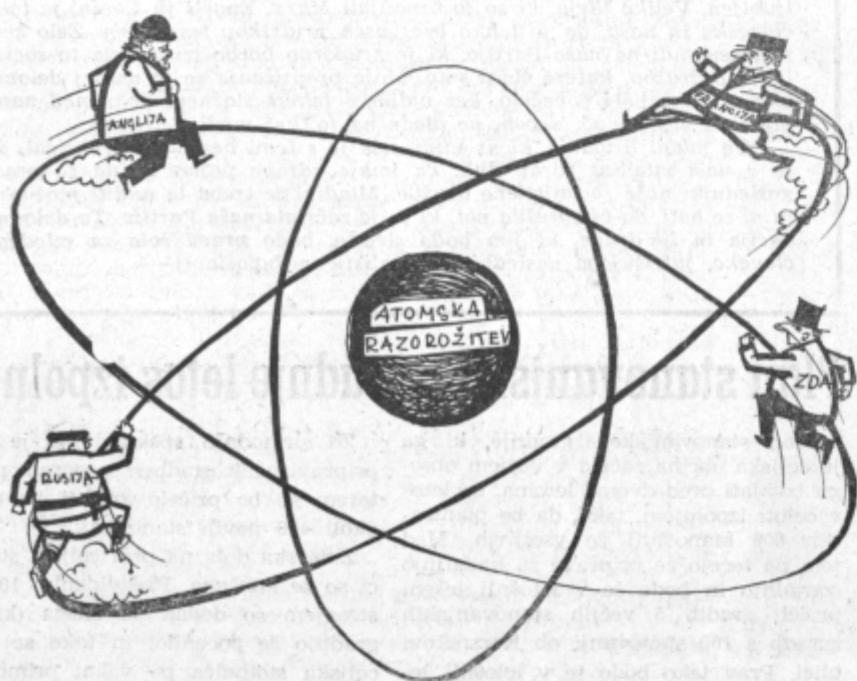
Iz vseh teh predpisov je videti, da mora imeti delavski svet podjetja jasno sliko o tem, ali izvira večji dohodek podjetja iz prizadevanja kolektiva, ali je posledica ugodne tržne konjunkturi in mehanizma trga.

Nesporno je to eno najtežjih vprašanj in mnogi ekonomisti so mnenja, da je ta problem v praksi nerešljiv. Zato so podjetja oziroma delavski sveti postavljali pred težko nalogo, kako najti ekonomsko utemeljeno razlago za tisti del čistega dohodka, ki so ga predvideli za osebne dohodke delavcev. Prav tako si bo zbor proizvajalcev pri razpravljanju o periodičnem in zaključnem obračunu podjetij moral biti na jasnem, ali je delitev čistega dohodka utemeljena glede na poslovanje podjetja, ko razni momenti izven podjetja lahko vplivajo na njegov poslovni uspeh.

Eden glavnih pokazateljev, ali je delovni kolektiv s svojim prizadevanjem dosegel večji dohodek, je naraščanje produktivnosti dela. Na nesrečo pa je merjenje produktivnosti dela silno komplicirano in dejstvo je, da ni enotne formule za vsa podjetja, po kateri bi se dala produktivnost meriti. Indeks produktivnosti sam na sebi pa tudi ni popolnoma zanesljivo merilo, temveč le v zvezi z drugimi pokazatelji, predvsem z lastno ceno itd.

O tem bodo našla podjetja koristne napotke v priročniku »Produktivnost, osnovni pojmi, merjenja in ukrepi za izboljšanje organizacije dela«, ki ga je sestavil dr. Vilko Vujčić, založila pa »Nova proizvodnja«. Ing. M. H.

Lov okoli jedra



Žalec v znamenju priprav

ZA 90. OBLETNICO ŽALSKEGA TABORA

ZANIMANJE ZA PROSLAVO JE POVSOD VELIKO — ZATO PRIČAKUJEJO ŠTEVILEN OBISK

Ko sem pred dnevi hodil po Zalcu, sem takoj opazil, da se Žalčani pripravljajo na nekaj velikega. Čistijo in urejajo ulice, povsod hitijo z deli pri opešavi trga, na prostoru pred postajo in okoli Hmežada pa je nastalo pravo delovišče. V tem delu trga je bilo v deževnih dneh največ blata, sedaj pa urejujejo cestišče in ga asfaltirajo.

Zalec se pripravlja na proslavo 90-letnice žalskega tabora in hoče v slavnostnih dneh svoje goste dostojno sprejeti. O pripravi se povsod živo pogovarjajo, pripravljalni odbor ima polne roke dela, ker hoče, da bo organizacija te pomembne proslave potekala brezhibno. O tem teče beseda na raznih sestankih in seveda tudi v zasebnih pogovorih. O pripravah na to veliko slovesnost so razpravljali pred dnevi tudi na razširjeni seji občinskega odbora SZDL v Zalcu.

Zanimanje za to proslavo je povsod veliko. Ne samo v žalski občini, tudi drugod izgleda, da organizirajo večje obiske Zalcu v dneh proslave, ki bo od 6. do 14. septembra. Predvsem pričakujejo v Zalcu zelo veliko udeležbo ljudi 14. septembra, ko bo osrednja prireditev in slavnostno zborovanje. Iz Velenja pričakujejo poseben vlak obiskovalcev, veliko število ljudi iz Celja, iz vseh krajev Savinjske doline in iz industrijskih središč celjskega okraja. Obisk je najavilo celo okoli 100 mladincev iz Vuzenice.

Na osrednji proslavi 90-letnice žalskega tabora bo 14. septembra ob deveti uri dopoldan odkritje spominske plošče v Domu hmeljarjev, ob deseti uri bo povorka, v kateri bodo sodelovala razna društva in organizacije, gasilci in člani žalskih kolektivov. Ob 10,30 bo na igrišču TVD Partizan slavnostno zborovanje. Za glavnega govornika na tem zborovanju so Žalčani zaprosili zveznega ljudskega poslanca in predsednika Okrajnega odbora SZDL v

Celju tov. Franca Simonija. Ob tej priliki bodo nastopili tudi združeni pevski zbori iz žalske in sosednjih občin. Nastopilo bo okoli 500 pevcev. Na ta dan bo tudi poskušna piva slovenskih pivovarov (Laško, Maribor, Ljubljana). Pivo vseh vrst bodo prodajali po znatno nižjih cenah. Popoldan pa bo še bogat družabni program. Ves teden pred osrednjo proslavo pa se bodo vrstile v Zalcu, Sempetru in Grižah različne kulturnoprosvetne prireditve.

Odbori osnovnih organizacij SZDL bodo do 5. septembra razpravljali o pripravah za to pomembno proslavo. Nj-

hova naloga bo predvsem, da bodo poskrbeli za čim številnejšo udeležbo ljudi na množičnem zborovanju, ki bo 14. septembra dopoldan v Zalcu. Značke za vse prireditve bodo v žalski občini te dni že v predprodaji, in sicer v podjetjih pri sindikalnih podružnicah, na vasi pa pri vaških odborih SZDL. Cena značke je 50 dinarjev.

Ker je v Savinjski dolini, v Celju, Velenju in drugod že sedaj tako veliko zanimanje za osrednjo prireditev v okviru proslav 90-letnice žalskega tabora, računajo, da bo 14. septembra Zalec sprejel nekaj tisoč gostov iz bližnjih in daljnih krajev celjskega okraja. O sporedu prireditev bomo še poročali.

—ma—



Na Menini planini — lepem hribovitem kraju — so se zbrali mladinci iz celjskega okraja z namenom, da očistijo velike komplekse zemlje, ki bodo kasneje služili kot pašniki.

Novo življenje na Menini planini

Spremljal sem delo in življenje mladinske brigade v planinah — življenje, ki ga težko opišes tako, kot se dogaja. Mladi zadržniki, študentje in učiteljski, vsi so en kolektiv, skupno delo je odpravilo razlike med njimi. Ze skoraj 2 meseca se razlega vesela pesem po gori, na kateri je padlo okrog 460 borcev — partizanov.

Prepevajo jo mladi brigadirji, vmes pa cingljajo kravji zvonci, pastirji pokajo z biči. Taborni ognji, predavanja, med ruševjem in murkami pa vihte mlade roke krampe in rovnice. Ogromni kupi kamenja, prekopane globeli, podrte sušice izpričujejo pridno delo mladih ljudi. To bo ostalo na Menini. Mladina pa bo ponesla s seboj še več. Nepozabni spomini na lepo tovariško sožitje v brigadi jih bodo spremljali še dolgo v bodočnost.

Prvo srečanje

Prišli so iz vseh krajev, preko 130 mladih ljudi nasmejanih obrazov. V dvorani OZZ so si izvolili komandanta — Staneta Lesjaka, učiteljskega iz Celja, fanta, ki je vedno kos tudi najtežjim nalogam. In napotila se je ta »vojska« proti planinam. V Gornjem gradu lep sprejem — mladi zadržniki iz Nove Stifte so jim zaigrali in zapeli. In takrat pri pesmi »Lepo je iti v pla-

so postaviti brigadirjem delovne norme — pri spravljanju kamenja na kope znaša ta 3,5 kubičnega metra na brigadirja v šestih urah, izkop plevela pa 3 are površine.

Prišlo se je tekmovanje med četami. Normo so pričeli visoko presepati tudi po 250%. Tako je brigada v mesecu juliju zložila v kope 5300 kubičnih metrov kamenja, očistila 70 ha površin ter napravila nekaj kilometrov ograj. Bil so trikrat udarni in pohvaljeni. Delo za naše zadržno planšarstvo so opravili v splošno zadovoljstvo združug in kmetov zadržnikov.

BRIGADNO GOSPODARSTVO

Težavnost akcije je zahtevala svojstvene priprave. Od pekarnice do mesnice, poljske kuhinje, pa vse do reje prašičev z odpadki in krav mlekarice za oskrbo brigade z mlekom. Po 3000 m dolgi žičnici prihaja hrana, nato pa še nekaj kilometrov prevoza. Kurir Jan-ko, kateri je že petič v brigadi, pa drži zvezco s »svetom«, to je Gornjim gradom ter prinaša in odnaša pozdrave. Triurno pot preteče kar v eni uri in je zato tudi že dobil pohvalo.

Večer na Menini

Večerna zarja še osvetljuje Solčavske planine, na brigadnem prostoru pa zaplapolata taborni ogenj. Gruče brigadirjev se pogovarjajo. Silvo se je spomnil na predavanje narodnega heroja Efenka. Zinka pripoveduje, kako se ji je dopadlo, ko je javni tožilec, tovariš Grgič iz Celja lepo predaval in vstopil pred brigado kar bos kot brigadirji. Druga skupina ima v roki lobanjo človeka, katero so našli na delovišču. Sigurno je bil partizan, so odločili. Stamo-ova Nada pa je pobožala z roko lobanjo in rekla: »Ubogi partizan!« Skupina brigadirjev je prišla iz Vranskega od zobozdravnika. »Kako je bilo,« so vprašali vsi. »Dobro,« so rekli. Soršakov Maks zna imenitno vrtati po zobeh. Kaj ste videli? Gmajner Ivan eden, od najboljših brigadirjev poglobne beležnice. Najlepsi napis na spominski plošči na Slapeh. Vsi stopijo v krog in on prične čitati:

Trinajstim padlim partizanom — trinajst vrčev tople krvi je spremljalo sonce v zemljo, ko ste umirali zanjo v junaki! Zato je bilo treba več kot pesti, več kot volje, treba je bilo ljubezni do domovine.

Pogledal sem po brigadirjih. V svitu plamena so se po očeh lesketale solze, nato pa se je rahlo in nežno razlila v julijsko noč pesem »V hribe šel je dragi moj«. In brigada je odšla k počitku.

In prišlo bo slovo

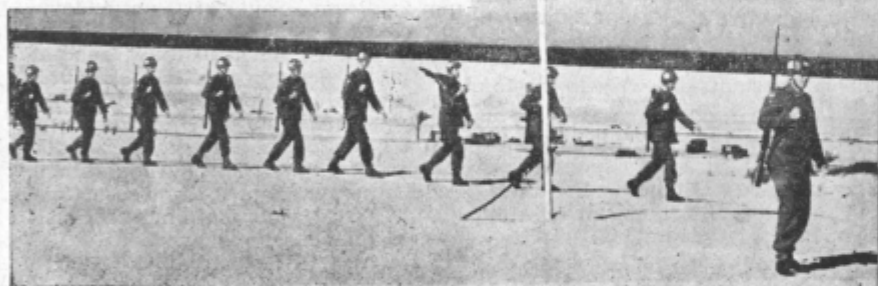
Ce je kaj težkega v brigadi, potem je to poslovičev od brigadnega življenja. Adi, priden brigadir, že šesti mesec v brigadah, bo sedel in jokati. Pastirji Gusti, Janez in Lojze bodo v pozdrav zapokali z bičem. Tudi njim bo hudo po tistih, katerim so tako radi dajali kisto mleko, z njimi igrali šah in prepevali. Stari Medved iz OZZ, ki je bil stebel brigade, pa bo vzel pipo iz ust in rekel: »Dvajset let sem mlajši, odkar sem bil dva meseca v mladinski brigadi. Poslovili se bodo od njih lovci, kateri so jim radi nosili srnjake, logarji, gozdni delavci in turisti. In v srčih vseh bo samo ena misel, žal, da odhajajo.

Prišla bo mladina v dolino. Mladinci niso več ločeni na učiteljske, na študente, na mlade zadržnike in delavce. Ne, to je sedaj samo naša slovenska mladina, katera zna ceniti fizične napore in katera bo na vseh delovnih mestih takšna kot si želimo. In ko se bodo pogovarjali s ponosom, koliko jih je bilo predlaganih za sprejem v Zvezo komunistov in ko bodo pokazali svojim sošolcem žuljave roke, potem se bodo verjetno tisti celjski mladinci in mladinke, ki so posedali za Savinjo in čitali romane, sramovali s tovarišev ter odšli drugo leto z njimi na nove mladinske akcije.

B. J.

Vsakdo od nas nosi kos domovine s seboj

Popolni zapiski



Crni ptiči se zbirajo v jato. Zapletajo in razpletajo krivulje svojih poti in že odrine vsak v svojo smer. Odprl sem konervo s kompotom. Jerry se steguje čez naslon sedeža in na noč nabada sadne kraljice. Naša »Dakota« enakovredno brni.

Levo miglja modra proga Akabskega zaliva, ki loči sive sipine Sinajske puščave od svetlejših posestrim v Saudski Arabiji. Podpolkovnik dr. Kraft Stroem se ubada s pivom v konvervah. Major Radovanovič polni beležnico s popotnimi vtisi.

Na desni, mimo belega krila bežijo rdeče grmade Sinajske gore. Stotine kopastih vrhov. Redke črede so ostale bolj na severu. Ni dima, ki bi potrjeval, da je čas za kosilo.

II

Elisa trudno kroži. Oblaki prahu pa se še niso poglobili. Odpenjamo pasove in zvedavo opazujemo skozi okna. Zal zaenkrat le rumeni prah maže belino našega letala.

V Rdeče morje so ubežali peščeni jeziki in cepijo modro širjavo v vrsto okroglih zalivčkov. Vzdržljive ene teh upornih konic Sinajskega polotoka so položili pristajalno pisto. Na ukrivljeni deski je skracan napis: »Welcome to Sharm el Sheikh«. Aerodromsko lopo so med zadnjo vojno Johnyji zbili iz starih bencinskih sodov. Služila je potem Egiptčanom, pa Izraelcem in tudi nam kar dobro pride. Zdi se, da so vsi bili »fejst fantje« in jo niso hoteli ob odhodu podreti, ker so vedeli kako utrudljivo je ravnati pločevino, ko termometer na sončni planjavi uhaža tudi do 71 stopinj. Da ne bo pomote! Merim po Celziju.

Jutri bodo Svede, ki sedaj držijo postojanko zamenjali Danci. Kanadci so šoferji in letalsko osebje. Jugoslovani smo tokrat prišli le na obisk. Zdravniki so Norvežani.

Iztovarjamo potovalne vreče. Kanadski »serž«, ki je šef palube v letalu, skrbi za slikovitost. Težke bale spremi z angleško inačico srbskih polnokrvnih izrazov, potem se izkaže v zgovornem izvirniku in za konec še nekaj delikates z južno ameriškega repertoarja, kar se je naučil pri Kolumbijcih. Zal od teh ni nobeden tukaj. Naši vojaki se na dopustu veliko družijo z njimi, ker smo si z njimi tudi po temperamentu najbolj sorodni. Tako »častimo« mi njih, pa oni nas, pa zopet mi njih. Konec je pa navadno že vnaprej znan.

Nekoč je tukaj bilo veliko vojaško taborišče. Snop asfaltiranih cest križa taborišča, ki je na sosednjem polotoku. Le-ta zapira šekov zaliv. Šarm pomeni po arabsko zaliv, el pa le določilo.

Bivša vojaška bolnica z velikimi terasami se je nagnila čez ozek peščen pas daleč naprej v morje. Le koralni grebeni branijo morskim psom dostop do brega. Celi tropi teh zveri križajo oljnato gladino zalivov. Motorji, ki pridelujejo iz morske vode pitno vodo, zamolklo brnijo. Svedsi so navalili na čelni jeep kolone in grabijo prispelo pošto. Zagoreli fantje v samih kopalkah in čeladah skušajo uiti tovarišem s priborjenimi časopisi iz domovine. Prazen up. Na koncu bodo morali le raztrgati časnike na liste, ker vsi hočejo brati takoj.

III

Zatečemo se v menzo. Točneje v tisti kot, kjer se med zbitimi deskami šopiri napis »Bar«. Čakamo kdaj bo kantinjier prebral pismo od žene.

Dr. Kraft Stroem razlaga, kako je leta 1940 po padcu Narvika zbežal Nemcem v Anglijo v navadnem ribiškem čolnu. Kako so jih Angleži klicali »res svobodni Norvežani«, ker so na dobrodelnih plesih nastopali res svobodno. In leto 1944. Izskrcanje v Normandiji. Oh, ko bi vedeli, kak konjak smo takrat pili.

Tukaj že 24 let ni padla kapljica

dežja. Trupla padlih iz zadnje Sinajske »kampanje« leže razsuta na daljavo dvajsetih kilometrov. Toda niti eno ni razpadlo. Izraelci in Egiptčani družno kažejo zobe neusmiljenemu soncu, ki je mumificiralo njihova telesa. Ni ne žuželk, ne bakterij, le sonce in pesek, v sosesčini pa morje, ki kipi od življenja tako, da je po plimi plaža polna ogromnih rakovnic. V diskreciji: kuhanje s čebulo so slasten grilžljaj.

Prijatelji Skandinavci so se umaknili v senčne kote šotorov prebirat novice iz domovine, ki se tukaj zdi tako daleč, kot bi zares sploh ne obstajale. Ne! To ni res. Vsak od nas nosi kos svoje domovine s seboj, ker drugače se tukaj sploh ne bi dalo živeti.

Sved, padalski poročnik, pride k nam in se oprusti zaradi nepozornosti.

»Kaj še. Ko bi mi dobili pisma od doma, si tudi ne bi veliko belili glave z gosti.«

»Kaj pa en gin pred kosilom?«

Nismo bili presenečeni, ko so nam za prvo jed postregli z neolupljenim kadečim se krompirjem. Tudi o jedi za konec smo si bili popolnoma na jasnem. Tanke rezine kruha z maslom ter veliko bele kave. Norveški vojaki so se celo na svojo ljudsko skupščino pritožili, češ da jih Združeni narodi ne preskrbujejo z zadostnimi količinami krompirja in da ne vedo kaj bi bilo, če jim Jugoslovani ne bi odstopali tri četrtilne svojega »sledovanja«. Naši vojaki modrujejo. Češ, tako je prav. Če smo že vojaki Združenih narodov, potem se pa »šika« tudi mednarodna hrana. Danski sir, holandsko maslo, ameriški zrezki, angleške cigarete in domača »šljivovica«, za krompir je pa še čas.

Vojaki na stražnem stolpu, ki morajo kontrolirati gibanje ladij, se pritožujejo, češ da jim nikakor ne gre v glavo, zakaj se z velikimi potniškimi ladjami prevažajo predvsem stare babe. Cudoviti mornariški daljnogledi jim služijo tudi zato, da preiščejo vse ležalnike na palubah mimovozečih ladij. Seveda s tankerji se ni vredno ukvarjati. Pohvalijo pa »Arkadije«, italijanski parnik, ki pelje v Avstralijo. Sicer gre mimo le enkrat na mesec, toda ta kapitan že ve, koga vzame na ladjo.

IV

Med zadnjo vojno so tukaj Izraelci in Egiptčani bili velike boje. Kilometre, desetine kilometrov se vlečejo ostanki napol zgorelih tankov in kamionov. Ponekod še vozač brez očij stiska krmilo. Našli smo Izraelca, ki je še imel vtetovirani znak Mathausena.

Nikjer ne smeš zapeljati iz sledov prejšnjih vozil. Levo in desno je skrito stotine smrti. Pred nekim šotorom je prava razstava petdesetih vrst različnih min, katere je pesek razkril. Češke, ameriške, angleške, francoske... Tudi ostanki Romelovih zalog so bili uporabljani. Pokrove neke posebno lične protitankovske mine neznanega izvora, seveda demontirane, rabijo vojaki kot poseben luksuz za nočne posode.

življenje na naši vasi

Na obisku pri šentjurskih zadružnikih

Razgovori o živinoreji, hmeljarstvu, žitni kooperaciji in še čem...

Da bi zvedeli kaj menijo zadružniki o raznih oblikah in področjih sodelovanja z zadrujo, smo pretekli teden obiskali več zadružnikov v šentjurski zadruzi. Ljudje, ki smo jih obiskali, so dobri gospodarji in so se z nami odkrito pogovarjali. Le-ti nam gotovo ne bodo zamerili, če njihovim izjavam priključimo tudi naše mnenje. Od take izmenjave mnenj ne more biti nič drugega kot korist.

ravno zaradi takih razmer bil odkup zavrt. »Kmečki glas« se je pa pri objavi cen preneglil, ker je objavil tiste cene, o katerih so se v Ljubljani šele dogovarjali, uradne cene pa so obveljale, le-te pa so pozneje za vso državo bile določene v Beogradu. Najvišje odkupne cene, za takolimenovani »baby bif« pa tudi v priznitemu živinorejskem kraju ne morejo priti v poštev, saj ta vrsta terja tako vzrejo, ki je nihče pri nas še ni videl. Tele do enega leta starosti dobiva mleko, sprva polomastno, pozneje posneto, poleg tega pa še druga močna krmila.

O kooperaciji z visokorodno pšenico smo povprašali več zadružnikov. Nekateri se še obotavljajo, nekateri celo odklanjajo sodelovanje, mnogi pa so pripravljeni na sodelovanje. Toda kakšni so ugovori tistih, ki se otepajo ugodne prilike, da bi visoko dvignili svoj pridelek? Nek zadružnik je bil mnenja, da pridelek, ki ga je v kooperaciji obdržal zase, ne presega količine, ki jo brez sodelovanja kani doseči. Nekomu spet ni všeč, da bi moral na njivo dati enake količine umetnih gnojil kot sosed, ki ima veliko slabše obdelano zemljo.

Kako je s to rečjo v luči, kot jo gledamo mi? Res je, da dober kmetovalec pridelja že lepo število šakfov pšenice. Mnogi z italijanskimi dosežki rekorder svojega posestva. To pa še vedno ni vrhunska proizvodnja, ki bi jo lahko dosegli ob uporabi vseh agrotehničnih mer. Če brez globokega oranja in predvidenih količin gnojil doseže zadružnik po 25 stotov na hektar, bi ob uporabi vseh predvidenih mer lahko pridelal enkrat več. Pa če bi kmetu ostalo samo toliko, v kolikor bi predvidoma pridelal brez sodelovanja z zadrujo, bi vsakemu poštenje moralo narekovati, da se vključi v sodelovanje, ker bo od večjega pridelka imela družba korist. Kmetje radi omenjajo, kako draga so tehnična sredstva, kako drag je tekstil, toda o tem, da bi bilo lahko vse ceneje, če nebi bilo treba z deviznimi sredstvi uvažati živil, pa le redkokdaj razmišljajo. Močno pa se motijo tisti, ki računajo, da bodo z italijanskimi dosežki rekorderne pridelke neglede na to ali sodelujejo z zadrujo ali ne. Visok donos pri visokorodni pšenici je možen le potem, če uporabi kmetovalec vsa predvidena sredstva in še zdaleč ni dovolj, če samo poseje odgovarjajoče seme. Čez nekaj let tudi poljedelcu, ki goji pšenico, niti na misel ne bo prišlo, da bi prikrajšal svoji žitni njivi le delček tistega, kar potrebuje, kot nekaj takega na misel ne pride hmeljarju v Savinjski dolini.

Ko smo že pri hmelju, ostanimo pri njem. Hmeljski nasadi v šentjurski občini se naglo širijo. Samo šentjurska občina ga ima okoli 36 hektarjev. Zadružnik Zdolšek (mlajši) nam je pokazal hmeljišče, ki bi ga vsak nepoučen človek imel za drugi letnik, pa ni bil. Mlad gospodar je upravičeno lahko ponosen na pridelek, ki ga bo v bodoče imel.

Odgovor na pomisleke, češ, v teh krajih hmelj ne bo dobro uspeval, pa daje hmeljišče zadružnika Andreja Debelaka, ki si letos na 52 arih pod žičnico obeta nad 1.000 kg pridelka.

Razočaranje pa so šentjurski zadružniki doživeli pri lanu. Okoli 60 ha so ga posejali, toda vreme jim ni bilo naklonjeno in so domala vsi, treba je

odkriti priznati, globoko pod črto donosnosti pridelka. Toda zadružniki vedo, da je kmetijska proizvodnja vedno bila, in bo deloma tudi ostala tvegana. To se zgodi hmeljarjem, to se pripeti vinogradnikom, živinorejcem, sadjarjem, skratka vsaki panogi kmetijske proizvodnje. Samo to dejstvo, da je letina slaba, bi ne smel biti povod za malodušje, čeprav je prizadetost razumljiva. Manj razumljivo pa je to, da so zadružnikom obljubljali odkup lanu 6 ur po žetvi, danes pa odkupovalci terjajo popolnoma suh pridelek, ki gori, če bi ga kdo zažgal. Narobe je tudi to, da odkupovalci iz lanarne izkoriščajo stanje in pri tem veliko govorijo, češ, da jim lanu sploh ne bi bilo treba odkupiti, ker imajo zalog za vrsto let naprej. Res pa je, da je tovarna prisiljena odkupiti vse količine, da bo lahko obratovala. V takem primeru bi zadruga morala ostreje nastopiti. Mnogi pridelovalci so res prizadeti in bodo morali pri oddaji lanu še doplačevati za proizvodna sredstva. Najbolj prizadetim bi zadruga pač lahko vrnila nastalega dolga podaljšala, zlasti tam, kjer lahko ugotovi, da zadružnik s pridelki drugih panog ne bo mogel kriti stroškov brez obutne škode.

Vsi zategadelj niso vrgli puške v koruzo. Zadružnik Debelak je izjavil, da bo spet sejal lan, če bo zadruga ponovno nudila ustrezne pogoje.

Kr.



Zdolšek (sin): Mislim, da se mi bo hmelj bolj izplačal, če ravno ne mislim opustiti živinoreje

žena*dom*družina*žena*dom*družina

Letos se bom pa zares učil

(Nekaj priporočil staršem ob začetku novega šolskega leta)

Smešno bi bilo primerjati število tistih dijakov, ki v teh dneh nejevoljno z »uh, spet bo šola« z onimi, ki pravijo, »da bi se vendar že spet odprla šolska vrata«. Prav gotovo odstotek prvih visoko nadkriljuje odstotek drugih. Toda razumimo mladino: počitke v prostosti in brezskrbnosti po 9 mesecih učenja je lep in nujen. Zlasti ga vsi priročno imo onim dijakom, ki so med šolskim letom vestno izpolnjevali svoje dolžnosti.

Novo šolsko leto je pred durmi. Oni prvi dijaki z »uh, že spet šola« gotovo poslušajo v teh predšolskih dneh pridige roditeljev, ki jim »gredo na jetra«. Pridige v smeri: lenuh si bil, škoda denarja zate, koplješ nama in sebi grob, nikoli ne bo nič iz tebe itd. itd. — res ne bodo rodile uspehov in pozitivnih sklepov ob začetku novega šolskega leta. Razumni roditelji bodo drugače pristopili k svojemu otroku, ki jim je preteklo leto s svojo malomarno ravno dušnostjo do šolskih dolžnosti prizadejal nemale skrbi. Lepa beseda lepo mesto najde. Zelo dvomim, da bi med našo šolsko mladino našli pomembnejše številce takih zakrknjenih otrok, ki bi brezobzirno šli preko tople, razumne in dobronamerne (nepridigarske!) besede roditeljev in se ob njih ne bi zamislili.

Skušajte mirno otroku dopovedati, kaj pomeni za vas (pa tudi zanj) eno izgubljenoto leto, ali kaj pomenijo zanj »počitnice« z enim ali dvema ponovljajima izpitoma. Povejte mu, kako vam je bilo pri duši, ko vas je sosed (ki je imela v istem razredu hčerko odličnjakinjo) brezobzirno vprašala, s kakšnim uspehom je izdelal vaš sin (ko je lahko po hčerki ali po šolskem izveščju zvedela, da je obsedel). Povejte mu, kako ste v šoli, vpričo toliko srečnejših staršev sklonili glavo, ko vam je razrednik povedal njegove slabe ocene.

V vsakem otroku, pa naj zgleda na

POVEČATI SKRB ZA DELOVNE POGOJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

Mnogi delavski sveti imajo do problemov zaštite dela takšen odnos, kot da to ne spada v njihovo pristojnost, češ da zaštita dela ni sestavni del upravljanja v podjetju. Prav delavski svet bi pa moral kot vrhovna oblast v podjetju poskrbeti, da se pravila zaštite pri delu dosledno spoštujejo. Delavski svet je predvsem odgovoren pred družbeno skupnostjo za vse ukrepe zaštite v svojem podjetju. Po organizaciji in doslednem izvajanju zaščitnih ukrepov pri delu se najbolj ceni tudi sposobnost delavskega sveta.

Z družbeno-političnega stališča prav gotovo ni nič manjša vloga sindikata na področju zaštite dela. To je eno osnovnih področij sindikalne dejavnosti. Sindikalne organizacije se morajo v vsakem podjetju zalagati za učinkovito zaščito na delovnih mestih. Hkrati pa je njihova naloga, da vzgajajo delavce na tem področju, da jim vcepljajo disciplino, da jim prikažejo osebni interes in družbeni pomen spoštovanja ukrepov za zaščito pri delu. Ta naloga je še važnejša zato, ker vsako leto prihaja na tisoče delavcev iz vasi brez strokovne izobrazbe in potrebnih delovnih navad.

Delavci se morajo zavedati, da imajo pravico zahtevati varnost gradbišč in

delovnih mest ter da imajo tudi pravico kontrole, kako se izvajajo zaščitni ukrepi. Delavci imajo prav tako pravico zahtevati, da iz svoje sredine izločijo vse tiste, ki namenoma nočejo spoštovati predpisov in sklepov delavskega sveta ter se na ta način igrajo s svojimi življenji in življenji drugih delavcev. Prav delavci bi morali biti najboljši čuvarji svojih življenj. Oni imajo pravico odkloniti delo na takšnih delovnih mestih, kjer zaradi pomanjkanja osnovnih ukrepov za zaščito dela obstaja nevarnost za življenje. Na ta način delavci ne ščitijo samo svojih interesov in osebnih pravic, temveč tudi interese socialistične skupnosti, kajti varnost delavcev v socialističnem gospodarstvu in v socialistični družbi je osnovna naloga vseh činiteljev od delavskih svetov in sindikalnih organizacij do organov oblasti.

Organi oblasti so dolžni okrepiti kontrolo in zaostri ukrepe, da bi nesrečne slučaje pri delu zmanjšali. Predvsem je potrebno, da se v praksi izvajajo vsi zakonski predpisi s področja zaštite dela. Socializem gradimo za blaginjo človeka in zato je najvažnejša dolžnost nas vseh, da skrbimo za največjo dragocenost socializma — za življenje človeka, je zaključil tovariš Božičević.

O celjskem vodovodu in 300 milijonih

Za celjsko komunalo predstavlja osnovni problem vodovod in mostovi. Okrog vodovoda se vrtijo že dolgoletne boljše: dolgoletne razprave, ki pa so pravzaprav brez vsakega haska, dokler ne bomo razpolagali s potrebnimi finančnimi sredstvi. Razprav in razmišljanj in odlaganj je dovolj in tu je potrebna radikalna rešitev: iz Vitanja izpeljati novi vod in v Celju vodohram v primerni višini.

V Celju manjka vode na obstoječem omrežju in to pomanjkanje vode je tudi vzrok, da vodovodnega omrežja ne moremo razširiti. Program zgoraj omenjene generalne rešitve je že v pripravi in pride v razpravo na eni izmed pri-

hodnjih sej občinskega ljudskega odbora. Stroški za vodovod bi znašali 300 milijonov dinarjev in s tem bi bilo za naše mesto in bližnjo okolico vprašanje vode dokončno rešeno. Na svetu za gradnje in komunalne zadeve menijo, da bi se vodovod amortiziral v 10 letih in bi bilo v tem času moč odplačati posojilo.

Poleg tega osrednjega vodovoda pa bodo morali tudi obrobni predeli postopoma dobiti svoje krajevne vodovode. Kot prva taka krajevna vodovoda sta v gradnji že vodovod v Zagradu in v Prekorju, priprave pa se vršijo tudi za gradnjo vodovoda v Košnici.

Kaj bo s celjsko plinarno?

Vzdolž Ljubljanske ceste se na levi strani razvija najlepše naselje — Otok — V tem okolju, ki iz dneva v dan izpreminja svoj estetski obraz, človeka kar v oči bode rumena, stara stavba, kjer v dokaj težkih pogojih »diha« celjska plinarna.

Tudi glede plinarne se na celjski občini pri odločitvi za gradnjo in komunalo vodijo dolgoletne razprave. Obstojajo tri deljena mišljenja:

ali da se tovarna obnovi na sedanjem prostoru in na sedanji način (Ta predlog večina pristojnih odklanja, ker je ta lokacija na stanovanjskem predelu in tudi lepo obnovljena pravzaprav

ne bi spadala v stanovanjsko naselje), ali da se plinarna locira nekje v industrijskem predelu in dobi povsem nove sodobne naprave na hladno karburacijo dvošina z butanom, ali pa naj bi v Celju plinarno sploh ukinili in zalagali gospodinjstvo z butanom.

Ekonomsko upravičljiva bi bila pravzaprav še najbolj tretja varianta, ker večja industrijska podjetja v Celju itak ne uporabljajo plina mestne plinarne.

Nekaj bo treba vsekakor in nujno ukreniti, saj sedanja plinarna ima v svojih težkih pogojih dela vsako leto nekaj milijonov izgube.

V. S.

»SODOBNO GOSPODINSTVO« ST. 7

Na svojih 32 straneh prinaša sedma številka »Sodobnega gospodinstva« vrsto zanimivih člankov o različnih delovnih področjih v gospodarstvu.

V uvodniku beremo, kako si je stanovanjska skupnost Stadion v Ljubljani uredila mehanizirano pralnico, kjer gospodinjke same perejo perilo. V tej številki je objavljeno tudi nadaljevanje članka o mehaniziranem pranju, in sicer obravnava članek sisteme in načina delovanja sušilnikov (centrifug).

S področja stanovanjske opreme beremo tokrat o povezavi hiše z vrtom: in o sedežnih garniturah na vrtu. Pod naslovom »Kam s čevlji« najdemo nekaj zanimivih rešitev, kako naj shranjujemo čevlje v stanovanju.

Zanimiv je tudi članek o opremini in oblačilih izletnikov v planine.

V rubriki o prehrani piše strokovnjak o kvarjenju kruha, o uporabi polivinilnih vrečk za shranjevanje živil in o škodljivosti salicilne kisline kot konzervirnega sredstva.

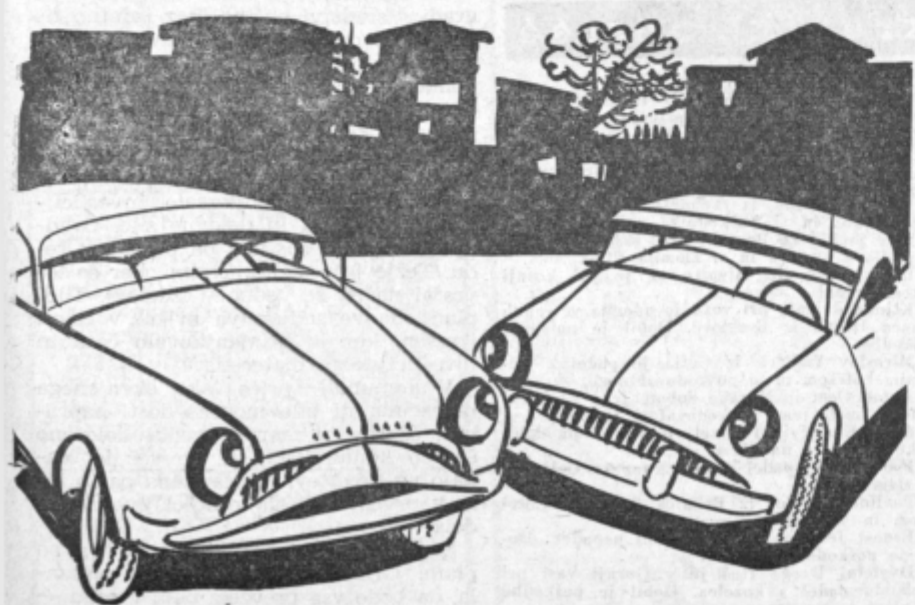
Nekaj navodil za pripravljanje zimnice in recepti za poletne večerje bodo gospodinjstvom zelo dobrodošli.

V rubriki Za zdravje in lepoto je objavljen članek o ustni vodi in o samponih.

Tudi ta številka prinaša navodila za pletenje in kvačkanje, kakor tudi stalen prispevek strokovnjaka o delih na vrtu.

Revija izdaja Centralni zavod za napredek gospodarstva v Ljubljani, Miklošičeva 4 II. Izhaja mesečno. Letna naročnina stane 480 din.

Avtomobilska



Si šel letos na dopust? Ne, me stari ni hotel vzeti s seboj ker pravi, da ima potem same sitnosti.



Predor med Ameriko in Azijo

Beringov preliv loči Ameriko od Azije s samo okoli 75 do 100 kilometrov širokim pasom morja. Ta preliv med Čukotskim polotokom na skrajnem koncu Sibirije in med Aljasko, najsevernejšim delom zahodnoameriške celine, je bil odkrit zelo pozno. Kot vemo, so vsi raziskovalci iskali pot v Ameriko po oceanih, potovali tedne in tedne, da so obale »novega sveta« tudi dosegli.



Kako to, da pred Beringom ni svet vedel za tako ozek pas morja? Zato, ker sta oba polotoka Čukotski in Aljaska zelo redko naseljena in so naseljenci v te pokrajine prišli šele v preteklem stoletju. Seveda je potovanje po morskih poteh bilo lažje, saj sta obe deželi težko prehodni.

Zdaj pa, ko je nastopil čas modernih prometnih plovil, ko človek prebiva v nekoč nedostopnih sibirskih tundrah in ko je Aljaska postala razmeroma goste naseljena pokrajina, je bližina med obema kontinentoma postala veliko bolj zanimiva.

Krvnikov sin gre spreobračati kanibale...

Eden največjih »modernih ljudožercev« Hitlerjevega cesarstva je bil hud in krvav nacist Martin Borman, ki je bil na procesu v Nürnbergu v odsotnosti sojen. Toda beseda ne teče o očetu, temveč o sinu:

Martin Bormann je bil leta 1945 od samega Hitlerja pri svojih 15 letih poslan v vzgajališče, nam vsem tako neprijetno znanih »Wehrwolfen«. Toda konec vojne je pretrgal šolanje mladega Martina. Kot so vsi taki ljudje radi ekstremni, tako je tudi Bormanovo sorodstvo vztrajalo, da fant postane »izprosnik odpuščanja« za očetove grehe. Poslali so ga v licej, kjer je pred nedavnim (v Innsbrucku) postal katoliški duhovnik. Njegova vroča želja je, da bi šel v Afriko spreobračati divjake k pravi veri. Kakšno veselje so že z veseljem pojedli marsikateri belca, da jim bo luč nebes pokazal tako izbran potomec enega najbolj krvavih rasistov...

Na Briseljski razstavi obstaja načrt ruskega inženirja Arkadija Markina, toda na vpogled je razstavljen v ameriškem paviljonu. Inženir predlaga zgraditev podvodnega predora (podobno kot predvidena zveza med Francijo in Anglijo pod kanalom La Manche), ki bi bil dolg največ 100 kilometrov. Načrt je izvedljiv, saj globina Beringovega preliva ni večja od 60 metrov.

Rusi predlagajo, da bi to ogromno komunikacijo zgradili Rusi in Američani v sodelovanju. Zamislimo si ta grandiozni načrt? Če bi bil ostvaren, bi imeli pod prelivom železnice in ceste. Lahko bi lizbonski potnik v Portugalski sedel v vlak in bi se brez predanja prepeljal čez vse evropske države, skozi Moskvo, čez Sibirijo in pod prelivom na Aljasko, od tu pa naravnost čez kanadske gozdove v New York.

Zdravnik posluša z rentgenskimi rokavicami

Seš mestne bolnišnice v Ansbachu v Nemčiji, dr. Erich Theobald je izumil »akustično rentgensko rokavico«, s katero bodo zdravniki v bodoče lahko pri rentgenskih pregledih tudi poslušali šume s tistih mest, ki jih pregledujejo z rentgenskim aparatom. V šivu prsta na »rokavici« je vdelan steteskop, ki je povezan preko metalnih cevi z zdravnikovo slušalko, ki se stavlja v ušesa. Zahvaljujoč tej »rentgenski slušalki« bo rentgenolog lahko prisluškoval šumom, ki nastajajo v pljučah pri dihanju. Prav tako bo lahko poslušal ritem srčnih udarcev, hkrati ko bo na rentgenski plošči opazoval prsni koš s srcem in pljuči.

Nov tip prazgodovinskega človeka

Južnoafriški znanstveniki so odkrili v pečinah blizu Johannesburga ostanke doslej nepoznane vrste prazgodovinskega človeka.

Na sestanku združenja južnoafriških antropologov so znanstveniki izjavili,



da je človek, ki so ga odkrili, živel v isti dobi kot opica-človek, vendar je za razliko od tega hodil pokonci in je imel dokaj bolj razvite možgane.

Konj je bil hitrejši...

Avtobus, ki ima motor 150 konjskih sil, se premika danes v velikih mestih počasneje od tramvaja in omnibusa, katere so vlekli ob koncu prejšnjega in v začetku tega stoletja konji. Za mestno progo, dolgo osem do deset kilometrov, je potreboval konjski tramvaj eno uro. Modern avtobus v velikem mestu, predvsem pa v času »prometnih konic«, ko delavci in uslužbenci odhajajo na delo in se vračajo domov in ko so ulice natrpane z malimi osebnimi avtomobili — porabi za isto razdaljo mnogo več časa. Po neki skoraj objavljeni statistiki je danes promet v velikih mestih od začetka tega stoletja narasel šestdesetkrat, medtem, ko so ulice v teh mestih komaj enkrat do dvakrat širše.

DA VAM NE BODO ŠKRIPALI ČEVLJI...

Prav gotovo nimate prijetnega občutka, če vam škripajo čevlji. To ne vsečnost pa z lahkoto odpravite, če podplate namažete s toplim oljem. Če pa hočete, da vam podplate ne bodo prepuščali vode, jih namažite s toplim lanenim oljem.



Takole je izgledal naš »Begunec«, ko se je po bridkih izkušnjah vrnil v domovino

BEGUNEC

PO PRIPovedovanju L. NERATA
NAPISAL: J. KRAŠOVEC
ILUSTRIAL: T. SKOK

ZGODBA PO RESNIČNEM DOŽIVLJAJU

VSEBINA IZ PREJSNIH ŠTEVILK: Lojz, ki je pobegnil čez mejo in naposled v Franciji s prevaro prišel v Legijo, je v Alžiriji izkoristil priliko in pobegnil k upornikom. Nekaj časa je delal v štabu uporniškega področja v oranski oblasti, potem pa s karavano, ki je peljala ranjence v Maroko, odšel na pot, ki je vodila v domovino. Spotoma so se hoteli ustaviti v naseljeni oazi. Toda izdavnica je prinesla tragično sporočilo. S komandirjem odprave je Lojz odjezdil, da pogledajo kaj se je zgodilo...

Lojzu je bilo ta trenutek žal, da ni nadaljeval poti s karavano, ki se je izognila temu žalostnemu prizoru...

Med požganimi hišami so ležala trupla starcev, otrok, žena in živali. Tragedija se je morala zgoditi kakih par dni poprej, kajti kljub hladu, ki je vel od zasneženih vrhov Tel Atlasa, je močno zaudarjalo po gnijočih telesih.

Borci iz patrulje in komandir odprave so prav tako globoko pretreseni stali v stremenih. Med hišami je bilo največ trupel. Ležala pa so tudi »raztresena« v okolici vasi, kakor so jih pač prestregli rafali napadalcev. Nekateri so napol dogoreli med vrati svojih koč, ki so z ožganimi in očrnelimi zidovi razkazovale zlovesčo sliko.

»Poglejmo, če je še kdo živ,« je skozi zobe iztisnil komadir in skočil s konja. Vsi so mu sledili. V vasi so se razkropili po hišah. Lojz je z grozo v očeh obšel prvo pogorišče. Pred kozjo stajo je ležal otrok, ki se je menda komaj znal plaziti. To je ugotovil po velikosti trupelca, kajti glava je bila popolnoma razbita. Na smrt se je prestrašil, ko se je domala zaletel v noge obešenca, ki je bingljal izpod krošnje dateljeve palme. Bil je starec, popolnoma osivel. Lojzu je postalo slabo. Za kozjo stajo je tekel potok. Sel je, da bi si zmočil lice, toda še preden je razgrnil bičevje, se je zadenjski umaknil. Na zelenici, tik ob rjavkasti vodi, je ležalo dekle. Truplo je bilo od pasu navzdol razgaljeno. Borna trava naokoli je bila vsa poruvana in pomandrana. Prizor je bil bolj kot zgovoren. Lojz je stopil bliže, da bi mrtvo Arabko spodobno pokril. Stegnil je roko po prvi cunj. Bila je rdeča rupa... Padalci... Torej spet ti marogasti zlodiji... Potem je potegnil zavihano oblečilo čez noge in pri tem odkril obraz. Zabreklo lice, prepredeno s plavkastimi marogami v okviru razkuštranih črnih las se mu je zarežalo naproti. Morda je bil ta obraz pred dnevi poln smeha, morda je bil prešerno svež in lep. Toda od tistega ni nič ostalo. Bila je samo grozljiva spaka, ki ji je nabrekli jezik razkročil čeljusti...

Lojz ni več zdržal. Divje je stekel mimo trupel ven iz vasi in se sesedel v pesek z obrazom obrnjenim v puščavo...

Ko so v diru zapuščali oazo, kjer je vladala samo še smrt, jim ni bilo do besedovanja. Tiho so drveli čez sipine, da bi pred karavano prispeli tja in videli, če so ranjenci varni. Padalci so bili morda blizu. Kdo bi to vedel. Lojzovi arabski sopotniki so nemo bolščali predse. Prizor je bil preveč grozen, da bi vihra, ki jim je divjala v prsih, privrela na dan z najbolj sočnimi kletvicami in obljubami maščevanja.

Lojz je venomer imel pred očmi razmesarjeno glavo otroka, otrplo in osušeno starčevno telo ter razgaljeno dekle s spačenim obrazom na bregu puščavskega potoka.

Ce bi se zdaj imel srečati z masujevci kot takrat na tistem grušču, bi čisto drugače upošteval brzostrelko, ki jo je stiskal v roki. Zdaj, ko je zapuščal Alžirijo, mu je bilo na moč težko, da je takrat le toliko sodeloval, da si je ohranil zdravo kožo. Le kako morajo biti ljudje tako zverinski. Morda je ravno v času tragedije v oazi ob Seini stopalo vedro pariško dekle in prebiralo pismo človeka, ki ji je zatrjeval, da nenehno misli nanjo, on pa je tačas storil silo arabskemu dekletu in ji, ko se je odlašal, za rafalom prerušal prsi...

Oaza, kamor smo prijezdili pozno popoldan, ni bila zapuščena. Kopicca zbeganih otrok je ždela ob vroči mlaki in začela presunljivo jokati ter med jokom nekaj dopovedovati, ko smo prijezdili do njih. Otroci so v času pokola pasli koze nekje med hribi. V strahu pred Francozi so zbežali v smeri meje, tu pa so utrjeni, lačni in zbegani obsedeli. Borci so jim ponudili, kar so imeli pri rokah, komandir pa je v francoščini opozoril svoje ljudi, naj o pokolu ne govorijo otrokom, pa tudi ljudem v karavani ne, ker



bi novica porazno vplivala na ranjence, med katerimi jih je bilo precej ravno iz te vasi.

Pred mrakom je prispela tudi karavana. Komandir je po kratkem počitku razposlal ljudi v zasede daleč naokoli in jim velel, da se vrnejo šele takrat, ko bo vzšel mesec.

Tisti, ki so ostali, so položili ranjence na tla, da bi se v miru odpočili. Bolničarke so jim previle rane in jih nahranile, nato pa so povečevali tudi ostali.

Med borci, ki so šli v Maroko, je bil tudi mlad učitelj Selim. Pošiljali so ga tja, da bi pri časopisu, ki ga izdaja osvobodilna armada, deloval kot časnika. Ze v štabu področja je Selim večkrat pripovedoval Lojzu, da namerava po končani vojni napisati roman, ki naj bi literarno ohranil spomin na boj alžirske mladine. Ko je ta večer zagledal otroke v oazi, je precej prisedel in navezal pogovor z njimi. Otroci so o dogodkih v domači vasi molčali, ker jim je tako naročil komandir, da bi ne razburili ranjencev. Lojz je premalo razumel govorice, da bi prisluškoval. Zato je legel in se zazrl v zvezdnato nebo... Veliki voz... Pet razdalj med zadnjimi kolesi v smeri ojesa, je severnica... Tam je tisoč kilometrov daleč zelena dolina med hribi... Hčerka mora biti že velika... Potem se je spet spomnil otroka z razbito glavo... Ga je mar zato gnala v svet pustolovska kri, da bi šele ob tem prizoru začel trepetati za varnost svojega otroka?

Iz teh misli ga je vzdramil presunljiv krik. Planil je kvišku in se osuplo oziral. Okoli skupine otrok se je zgrnila gruča borcev. Kričali so nekaj in krili z rokami. Lojz se je prerinil skozi gnečo... Na tleh se je v zadnjih krčih zvijal učitelj Selim... O deblu palme pa je stal deček, ki mu ni bilo dosti nad deset let.

Stal je kot »pikovani«, bled v obraz, v roki pa je krčevito stiskal dolg vojaški bodeč...

Lojz je za dogodek zvedel šele potem, ko se je hrup polegel in ko so truplo nesrečnega Selima odnesli iz oaze, da bi ga zakopali v pesek.

»Najprej ono v oazi, zdaj še to. In tako sposoben človek, kot je Selim bil...« je tarnal komandir karavane in se skrušeno sesedel poleg Lojza.

»Kako se je to zgodilo? Kaj kanite storiti s fantom?«

»Kaj naj storimo? Nič. Selim je pravzaprav sam kriv. Velikokrat sem mu rekel, da bo enkrat zaradi tega svojega čudaškega anketiranja zaglavljen.«

»Kako? Ne razumem,« je povprašal Lojz.

»V Selimu je bilo več igralca kot pedagoga. Vedno je razganjal teater, kadar je hotel kaj zvedeti. Bil je prepričan, da ljudje na naravnost postavljena vprašanja bodisi lažejo ali pa stesajo splošne fraze. Pozabil sem mu omeniti o otrocih in oazi. Potem gotovo ne bi začel po svojem kopitu... Tako pa je sedel med otroke in začel preizkušati njihovo zavest. Natvezil jim je, da se je naveličal potepanja in borb. Pravil jim je, da Francozi niso slabi, da bi brez njih Alžirci vendarle težko izhajali. Nazadnje je ta inteligentni nesrečnej začel spraševati, kje bi bilo najbolje pobegniti, da bi se lahko predal Francozom. Selim je gotovo komaj čakal, kdaj mu bodo začeli otroci prigovarjati, da dela napak, ga prepričevati... Potem pa se je zgodilo to, kar ni nihče pričakoval, najmanj pa Selim sam... No in kaj bi vi z dečkom storili?«

Lojz je pogledal po skupini dečkov, ki so osupli stali pod palmo in gledali pokop. Tisti fant pa je ležal na tleh in krčevito ihtel. Grozna pomota mu bo ostala na duši do konca življenja. Je kriv on, ki je sovražil ubijalce svojih staršev in vseh vaščanov? Je kriv Selim, ki je hotel napisati knjigo in proslaviti alžirsko mladino? So krivi Alžirci, ki so po stoletjih nenehne podločnosti zaželeli postati svobodni?

Mesec je obilil oazo z mlečno svetlobo. Iz zased so se vračali borci in karavana se je ravnala na pot. Dolge sence so se gibale po površini sipin. Oaza je ostala za karavano, ob njej pa svež grob. V tem grobu pa je pokopana nenapisana knjiga o Alžiriji...

Proti jutru je karavana prispela na mejo. Ob žici je stal prazen džip, ob njem pa štirje francoski vojaki, ki jih je čelna izvidnica kdo ve kako na tihem spravila v večna lovišča. Pod vtisom dogodkov tega dne tudi Lojz ni razmišljal o tem, če so bili štirje mrtveci potrebni za nameček k stoterim, ki jih je viden čez dan. Pomagal je poiskati mine ob bodeči žici in razdreti ovire.

Potem so se razdelili. Večina borcev na konjih je ostala pri cvirah, karavana z ranjenci pa se je zvrstila čez očičen pas na maroško ozemlje.

Ko je Lojz stiskal roko komandirju je komaj izdaval:

»Vso srečo, poročnik. Dobro opravite. Dajte jih, kolikor se da.«

Jutro se je ponujalo, ko so iz nasprotne strani videli črne pike. Le-te so se naglo približevale. Bila je kolona avtomobilov, ki je prišla karavani nasproti. Velblode so spravili v lego in znosili ranjence v vozila. Tudi Lojz se je stlačil v enega izmed avtomobilov. Ranjence so spremljale le bolničarke, tisti redki spremljevalci pa so krenili z velblodi v bližnjo vas, da bi počakali na tovor, ki ga bodo po isti poti spravili v Alžirijo.

Naslednji dan opoldne se je pred kolono avtomobilov zableščalo morje. Atlantik je obilaval maroško obalo. V daljavi so plule ladje in ljudje so se brezskrbno sprehajali ob obali mesta, kamor so se po lepi cesti pripeljali. Tu ni bilo več legije, tu ni bilo padalcev, tu ni bilo požganih vasi. Nekoč bodo Francozi tudi v Alžiriji le še turisti, kot so v Maroku, ki je bil nekoč tudi v njihovih rokah.

Lojza so odpeljali k neki družini blizu glavnega mesta, kjer je preživel nekaj dni, potem so mu dali denar in odpotoval je v Rabat. Tu je na jugoslovanskem konzulatu zaprosil za potno dovoljenje in se srečal z Marjanom. Tudi on je še čakal na ladjo, ki naj bi ga odpeljala domov.

»Ali veš, mu je nekoč mimogrede omenil Marjan, ko sta stopala po pristanišču, da so Francozi razpisali lepe nagrade za najine glave. Zlasti tvoja bi jim bila zelo všeč. Pametneje bi bilo, da se ne razkazujeva preveč. Mislim, da vse preveč veva za francoski okus in bi nemara tudi tu v nevtralnem mestu ne bili preveč sentimentalni.«

Lojz se je trpko nasmehnil, toda dal mu je prav...

Ko je poltovorna ladja »Hrvatska« rezala valove skozi Gibraltarski prehod in ob severnoafriški obali presekala plovno črto Marseille-Oran, je oba potnika stisnilo pri srcu. Kako daleč sta morala potovati in kaj vse sta morala doživeti, kaj vse videti, da bi ju srečala pamet. Spogledala sta se, ko da bi uganila misli drug drugega. Nič nista vprašala, pa tudi nič odgovorila.

Kdo ve?

KONEC